

LÜHIUURIMUS: TEKST KUI KIRJANDUSSÜNDMUS

Õppeaine: kirjandus

Sihtrühm: 8.-9. klass, gümnaasium

Teema: Ühe kirjandusteksti (luuletus, novell, romaan, näidend) kirjandus- või kultuuriloolise tähenduse avamine digiallikate abil. Koostatud lühiuurimus avaldatakse võimalusel *Loo lugu* veebilehe *näituse* rubriigis.

Tunni kestus: 2 x 45 minutit

Eesmärk:

Põhikool:

Õpilased...

- mõistavad ilukirjandusliku teksti sisu, teemat ja põhiideed;
- seostavad kirjandusteost autori, ajastu ja kultuuriloolise taustaga ning vahendavad oma kultuurikogemust;
- kasutavad digiallikaid info otsimiseks ja valiku tegemiseks;
- koostavad eesmärgipärase lühiteksti (uurimus, esitlus), järgides selle loogilist ülesehitust;
- oskavad rühmas töötada, väljendavad ja põhjendavad oma arvamust suuliselt ja kirjalikult.

Gümnaasium:

Õpilased...

- analüüsivad kirjandusteose tähendust kirjandus- ja kultuuriloolises kontekstis;
- kasutavad kriitiliselt ja eesmärgipäraselt digitaalset allikaid;
- sõnastavad uurimisprobleemi ja põhjendavad oma valikuid;
- esitavad uurimistulemusi selgelt, loogiliselt ja visuaalselt läbimõeldult;
- väärtustavad kirjandust kui kultuurimälu osa.

Ettevalmistus, vajalikud vahendid:

- Nutitahvel/esitlusvahendid/lauaarvutid
- Digitaalne tööleht Google Drive'is: paaristöö
- *Loo lugu* veebileht: <https://www.er500.ee/index.php/>
- *Loo Lugu* veebileht: otsing ajateljelt aastaarvu abil, otsing otsinguaknas kirjaniku nime või teose pealkirja või sõnaotsingu abil, otsingmärksõnaloendi kaudu.
- Eesti Rahvusraamatukogu digitaalarhiiv Digar: <https://www.digar.ee/arhiiv> raamatute digitaalsed koopiad (tänapäevani)
- Eesti Kirjandusmuuseumi digitaalarhiivis Kreutzwaldi sajand: https://kreutzwald.kirmus.ee/et/lisamaterjalid/ajatelje_materjalid?table=Books raamatute digitaalsed koopiad (aastani 1940)
- *Loo lugu* veebilehe näitusepostrite mallid ja slaidide põhjad: <https://www.er500.ee/projektist/mallid>

Postituste avaldamist *Loo lugu* veebilehe *Eesti Raamat 500* kureeritud osas saab taotleda er500@kirmus.ee

I TUND

1. Häälestus (10 min)

Õpetaja tutvustab nutitahvlil *Loo lugu* veebilehe ajatelge <https://www.er500.ee/index.php/> ja otsinguvõimalusi:

- a) autori nime järgi;
- b) teose pealkirja järgi;
- c) kultuuriloo- või ajaloosündmuse järgi.

Metoodilised märkused õpetajale:

- Lühiuurimuse teema valimisel lähtuda ainekavas või kursusel käsitletavatest teemadest või õpilaste huvist.
- Vajadusel võib teemat kitsendada (nt ainult luuletus või ainult Eesti autor).
- Teema kitsendamiseks võib õpilastele anda kindla teose.
- Gümnaasiumis võib teema laiendamiseks lisada retseptsiooni-osa.

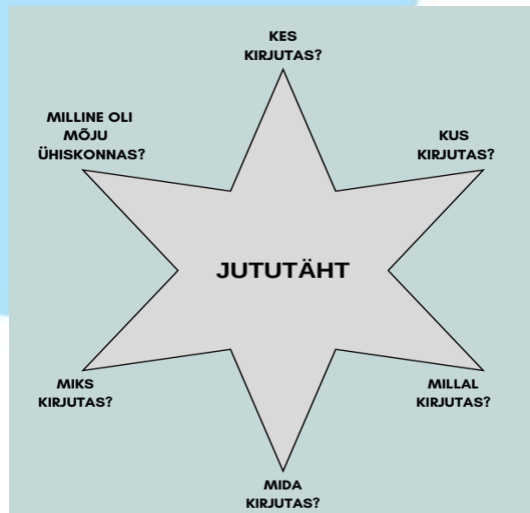
Õpetaja rõhutab:

- *Loo lugu* veebilehe ajatelje kronoloogilise vaate muutmise võimalust:
 - **kronoloogiline kuva on muudetav nupuga *Sorteerimine*: vanemast tänapäeva ja vastupidi.**
 - **pluss (+) ja miinus (-) nupu abil saab ajateljel nähtavat teavet suurendada või vähendada;**
- info hulga reguleerimist (lähtuvalt ülesande vaatenurgast);
- autoriõiguste olulisust (tekste ei kopeerita ega levitata).

2. Juhendamine (5 min)

Õpetaja:

- tutvustab digitaalseid allikaid, kust **leida vajalikku infot**;
- selgitab **lühiuurimuse etappe** (teema valimine, küsimuste moodustamine ja nendele vastamine);
- annab soovitusi, kuidas valida **üks keskne teos või sündmus**;
- tutvustab **lühiuurimuse koostamise alusena** jututähte ja uudise küsimusi (kes? mis? kus? millal? miks? kuidas?):

3. Uurimuslik paaristöö (30 min)

Õpilased:

- moodustavad paarid ja loovad ühise Google Drive'i dokumendi;
- valivad teema, tuginedes *Loo lugu* veebilehele;
- sõnastavad jututähe abil uurimisküsimused;
- eristavad faktid ja olulisemad põhjendused;
- koostavad lühiauurimuse sisu.

II TUND

1. Lühiauurimuse vormistamine (30 min)

Õpilased:

- valivad sobiva postri- või slaidimalli; *Loo lugu* veebilehelt;
- vormistavad oma uurimuse visuaalselt;
- jälgivad selgust, loogilisust ja mõõdukust tekstis;
- lisavad allikaviited (veebilinkidena).

2. Kokkuvõte ja tagasiside (15 min)

Valikesitlused (5 min). Õpetaja valib ette või loosiga **kaks paari**, kes esitlevad oma lühiauurimust (u 2–2,5 min paari kohta). Esitlejad põhjendavad teksti valikut ja selle tähendust kirjandussündmusena. „**Ühe lause ring**“ (5 min). Kõik ülejäänud paarid vastavad **ühe lausega** ühele küsimusele:

Minu valitud teksti teeb eriliseks see, et ... Selle teksti juures üllatas mind kõige rohkem ...

Vastamine võib toimuda suuliselt (kiirring) või kirjalikult (nt paberil / digikeskkonnas).

Õpetaja kokkuvõte ja kiirtagasiside (5 min). Õpetaja seob vastused tunni eesmärgiga, toob välja korduvad teemad ja huvitavad erinevused ja annab üldise tagasiside tööprotsessile. Soovi korral lepitakse kokku tööde avaldamine

